

»Ne događa se svaki dan da pisac izmisli priču i likove koji su toliko neodoljivi da čitatelj doslovce ne može savladavati svoje osjećaje... Laura Kinsale postigla je to još jedanput. Priča vrvi životom, stil je filigranski, a likovi nezaboravni. Ovo je knjiga koju će čitatelji dugo pamtili i stalno joj se iznova vraćati.«

Inside Romance

»Pravi dragulj, gotovo bez mane. Teško je pronaći riječi koje bi dostojno pohvalile ovu knjigu.« *Rendezvous*

»Publika bi ovim djelom trebala biti naprosto očarana.«

Publishers Weekly

LAURA KINSALE

ZA LJUBAV
MOJE GOSPE

Prevela s engleskoga
Mirjana Valent

Zagreb, 2017.

Naslov izvornika

Laura Kinsale

For My Lady's Heart

Copyright © 1993, 2004, 2011 by Hedgehog, Inc.

Copyright © za hrvatsko izdanje Mirjana Valent i Znanje d.o.o. 2017.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodnog dopuštenja nakladnika.

*U svoje doba Bretonci su stari
Opjevat znali različite stvari
Na jeziku svom bretonskom i potom
Uz glazbala su pjevati znali o tom,
Il naizust kazivati te svoje
Pjesme; postoji jedna takva koje
Sjećam se pa bih kazat vam je htio.
Al, gospodo, ja nisam puno štio,
Učen ja nisam, oprostite stoga
Neuglađenost svu jezika moga;
Retoriku ne učih ja, stog dosta
Riječ mi je svaka obična i prosta.*

*Geoffrey Chaucer, Proslov Posjednikove priče
Iz Canterburyjskih priča**

* Prev. Luko Paljetak, Znanje, 1986.

Prolog

*Gdje rat i mnoštvo čuda
Slučilo se, i jada,
A sreća i kob huda
Smjenjuju sve se od tada.*

Proslov
Sir Gawain i zeleni vitez*

HODOČASNICI SU GLEDALI u nebo, u šumu i jedni druge. Bilo gdje samo ne ženu u jarku. U ovim šumama vladale su Slobodne družine**; njezino vrištanje moglo bi privući neželjenu pažnju. Dok se valjala u kolotečini, utiskujući kosu u prašinu, izvikujući pobožna otkrivenja uz vriskove i s mnogo suza, njezini su se suputnici naslonili na stabla, čučnuli u hlad i pili toplo pivo iz čaturice koju su dijelili.

U daljini se čula potmula grmljavina dok su se oblaci skupljali iznad beskrajnih mračnih šuma Francuske. Bila je sredina ljeta deve-

* Prevl. Luko Paljetak, Školska knjiga, 2012.

** Srednjovjekovne skupine plaćenika koji su, dok ih netko ne bi unajmio, slobodno lutali i živjeli od pljačke. (nap. prev.)

te godine nakon velike pošasti. Nekoliko metara dalje od uplakane žene, na travnatoj pruži što se prostirala sredinom ceste sjedio je klerik, izuvao sandale i tresao iz njih prašinu udarajući potplatima jednim o drugi.

Ljudi bi povremeno pogledavali prema mračnoj šumi. Djevojka im je prorekla da će njihova skupina engleskih hodočasnika sigurno stići u Avignon — i premda ju je desetak puta na dan obuzimala ovakva sveta ekstaza, kad bi na pomicanje lista ili treptaj sunčeve zrake padala na koljena i zajaukala, istina je da nisu vidjeli ni traga odmetnicima otkad se ona u Reimsu pridružila skupini.

»Johne Hardy!« stenjala je, a muškarac koji je upravo zgrabio čuturu nelagodno se ogleda oko sebe.

Potegnulo je dobar gutljaj i rekao: »Ne drži mi prodiku, sestro draga.«

Žena se uspravi i sjedne. »Neću ti držati prodiku, Johne Hardy!« Obrisala je ljepuskasto mlado lice, dok su joj oči bijesno sjale na prljavu licu. »Neumjeren si u pivu. Bog se ljuti na tebe.«

John Hardy ustane i ponovo otpije iz čuture. »A ti si glupa djevojka puna glupih misli. Što...«

Grom i dugačak oštar vrisak zaglušne mu riječi. Pobožna djeva opet se bacila na zemlju. »Eto!« vikala je. »Čuješ li glas Božji? Ja sam proročica! Gospodin te upozorava — popijeh li bilo što drugo osim čiste vode prijeti ti vječno prokletstvo, Johne Hardy!« Kišni su se oblaci valjali iznad njih bacajući joj zelenkastu sjenu na lice. Trgnula se kad ju je dotaknula prva kišna kap. »Njegova krv!« Poljubila je svoj dlan. »Njegova dragocjena krv!«

»Samo nas je sustigla oluja, glupačo jedna!« John Hardy se u žestini ljutnje okrene prema ostalima. »Ja sam proročica!« podrugljivo je oponašao njezin piskavi glas. »Ispravite me, ali ona je samo heretik među našim redovima! Idem naći neki zaklon prije nego što se utopim. Tko će sa mnom?«

Cijela družina revno stane uz njega. Dok su se spremali krenuti dalje, djevojka je urlajući nabrajala sve grijehе svakoga od njih, onako kako joj ih je razotkrio Bog: neumjerenost Johna Hardyja,

bezbožni smijeh i šale gospođe Parke, tjelesnu požudu klerikovu i meso koje je petkom jeo Thomas O'Linc.

Optuženi su je ignorirali, uhvatili su duge visuljke svojih kapuljača što su im visjeli niz leđa i čvrsto ih omotali oko glave jer je kiša počela ozbiljno padati. Skupina krene dalje po iznenadnom pljusk. Žena ih je lako mogla sustići, ali ostala je u jarku vičući za njima.

U tami koja je zavladala s grmljavinom kiša je pljuštala svom snagom stvarajući na cesti potočiće. Ona je ostala plačući, pružajući ruke prema praznom putu. Posljednji sivi obrisi putnika zalazili su iza zavoja.

Jedna figura koja je dotad čekala u sjeni stabala odmaknula se od njih. Mladi vitez priđe rubu ceste i ispruži ruku. Crna mu je kosa bila slijepljena od kiše, a hodočasnička tunika od fustijana priljubila mu se za leđa i ramena, ističući žičanu košulju koju je ispod nosio.

»Ne slušaju me«, jecala je. »Ne obaziru se na moje riječi!«

»Otjerala si ih, Isabelle«, reče on bezizražajno.

»To je njihova zloća! Nisu htjeli slušati! Imala sam viziju, kao sveta Gertruda.«

Njegova ruka u rukavici još je stajala ispružena, blistava od kišnih kapi. »Je li vizija sada potpuno završila?«

»Naravno, završila je«, reče ona mrzovoljno, dopuštajući mu da je podigne na noge. Iskoračila je iz jarka, ostavljajući u njemu cipelu. Vitez je kleknuo, a žičana košulja je zazveckala. Izvukao je promočenu kožu iz lokve koja se već pretvarala u blato. Žena mu se naslonila na rame i žustro okrećući stopalo gurnula ga u papučicu. On je zagladio vlažnu kožu sve do njezina gležnja. Ruka mu je načas zastala na njezinu listu, ali brzo je odmaknula nogu. »Ništa od toga, gospodine!«

Okrenuo je lice prema njoj i pogledao je. Kiša mu je klizila niz guste obrve i poput rose skupljala se na crnim trepavicama. Bilo mu je sedamnaest godina, a već je imao ožiljke iz borbi, doduše nijedan vidljiv na njegovu uvis podignutom licu. Voda ga je oblijevala, isticala tvrdo stisnuta usta i natmurene zelene oči. Djevojka se naglo odgurnula od njega.

»Vjerovat ću da si sam Sotona, gospodine, ako i dalje nastaviš tako podlo zuriti u mene.«

On ustane bez riječi, namjesti mač uz bok i pođe prema riđanu zavezanom ispod krošanja stabala. Doveo je pastuha do nje. »Hoćeš li jahati?

»Gospodin Isus zapovjedio mi je da hodam do Jeruzalema.«

»Jaši«, reče on »dok ne sustignemo skupinu hodočasnika.«

»Bilo bi zlo za mene kad bih jahala. Moram pješačiti.«

»Ova šuma skriva dovoljno zla«, reče on oštro. »Ne bih htio da se ovdje zadržavamo sami.«

»*Zla se ne bojim, pa da mi je i dolinom smrti proći*«, reče ona pijevnim glasom i uhvati ga za ruku. Pala je na mokru zemlju, a vlažna joj se odjeća prilijepila za ženstvene obline. »Klekni sa mnom. Vidim Djevicu. Obasjava nas. Ah... slatko nebesko svjetlo!« Zatvorila je oči i podignula lice. Suze su joj se počele miješati s kišnim kapima.

»Isabelle!« poviče on. »Ne možemo se ovdje zadržavati! Za ljubav Božju — pokreni se!« Zgrabio ju je za ruku i povukao uvis. Snažno ju je podignuo i bacio preko sedla unatoč njezinu opiranju. Počela je vrištati, a mokre su joj noge bile obnažene dok su klizile iz njegova stiska. Konj se pomaknuo i pala je na drugu stranu. On povuču uzde, jedva zadržavajući pastuha da je ne zgazi u pokušaju bijega.

Ostala je klonulo ležati u travi. Kad je kleknuo uz nju, s naporom se okrenula na leđa i zastenjala.

»Gospo!« Nagnuo se nad nju. »Isabelle, ljubo — nisi valjda povrijeđena?«

Otvorila je oči i zagledala se nekud mimo njega. »Tako slatko. Tako čudesno slatko, to svjetlo.«

Kiša joj je isprala blato s lica. Svjetloplave oči imale su sanjiv pogled, trepavice joj vlažne, a usne se blago smiješe. Hodočasnička kapuljača spala joj je s glave pokazavši bijeli, glatki vrat. On je nepomično zastao nad njom i gledao je.

Njezin pogled susretne se s njegovim. Odgurnula ga je i četve-

ronoške se odmaknula od njega. »Na umu ti je smrtni grijeh! Moja je ljubav samo za Gospodina Boga.«

Mladi vitez vine se na noge. Jednom rukom uhvati konja, a drugom djevojku, i povuče ih jedno prema drugome. »Penji se!« zapovijedi pokazavši zube na okrutan način zbog kojeg je bez riječi zgrabila stremen.

»Neću«, reče ona i pokuša se okrenuti.

»Milom ili silom!« Uhvatio joj je stopalo, izbacivši je iz ravnoteže, i podignuo na konja. Ciknula je i sjela na stražnji povišeni dio ratnog sedla, čvrsto se uhvativši dok je on okretao konja divljih očiju. Pastuh pođe za njim ispružena vrata, a crna mu je griva ležala uz kožu u neurednim debelim pramenovima. Vitez povede konja nekoliko metara niz rub ceste kroz vlažnu travu i blato. Zastao je i leđima okrenut njoj ukočeno se zagledao u kišu. »Nisam Sotona«, reče on. »Ja sam tvoj suprug, Isabelle!«

»Vjenčana sam za Krista«, reče ona kreposno. »I često sam ti, gospodine, napomenula tu istinu. Možeš me obljubiti protiv moje i Božje volje.«

Nepomično je stajao i gledao ravno naprijed. »Šest mjeseci«, reče on tvrdo. »Toliko mi nisi bila istinska supruga.«

Njezin glas kao da se malo smekšao. »Da me tako iskoristiš, bila bi to smrt za tebe, mužu moj — to sam prorekla, u više navrata.«

On polako krene naprijed. Konj se poskliznuo, prošao kroz lokvu i zapljusnuo viteza vodom zbog čega mu se tunika od fustijana priljubila uz metalne dijelove oklopa na nogama. Kiša je pljuštala u velikim kapima. I tuča mu je počela udarati po ramenima, odskakujući s crne kose poput šljunka veličine graška.

Proizveo je neartikulirani zvuk i odvuкао pastuha do ruba šume te zastao ispod golemog stabla. Isabelle i konj našli su se zaštićeni pod najdebljom granom, a njega ostavili na tuči koja je prolazila kroz filter promoćenog lišća.

Ona je počela nabrajati tjelesne grijeha i opisivati viziju pakla koju je nedavno imala. Zatim je prešla na viziju Isusa na križu, za koju joj je, uvjerala ga je, Bog rekao da je u svojem sjaju superiornija od sličnog prizora koji je opisala Brigit iz Švedske. Kad ga je

u glavu pogodila tuča veličine oraha, glasno je opsovao i strgnuo kacigu sa sedla.

Isabelle ga prekori zbog bezbožnog jezika. Navukao je stožastu kacigu na glavu. Vizir mu se zatvorio. Naslonio se na stablo s tužnim zveketom: kao bezličan, nepomičan, šuteći oklop, dok je njegova žena pripovijedala parabolu koju je sama izmislila, u kojoj je muškarac sklon bezbožnim ružnim riječima bio osuđen na pakao gdje su mu vatreni štakori zauvijek grizli jezik. Tuča je lupala po čeliku i proizvodila neujednačene metalne tonove.

Završila je s parabolom i počela predviđati kakvu sve gamad mogu očekivati među nevjernicima, ali uto je oluja prestala, a šuma i travnati rubovi počeli su se isparavati u zelenkastoj i sivoj izmaglici. Na izrovanoj cesti svjetlo je sjalo na vodi u kolotečinama što su se protezale poput dviju isprepletenih vrpce srebra. Tuča je poput mraza ležala među lišćem u krošnjama i već se počela topiti. Vitez skine kacigu i neuspješno je pokuša osušiti tunikom. Zatim se bez riječi odmakne od stabla i počne hodati vukući konja kroz jezerca uz cestu, dok su mu se mamuze zaplitale u blatni korov.

S ramena mu se dizala vodena para. Isabelle je čupkala promočenu odjeću i nadizala je s kože dok je govorila. Opisivala je sadašnje stanje svoje duše, ulazeći u velike detalje, a onda je on naglo stao i okrenuo se.

Jedna zraka sunca probila se kroz oblake i obasjala ga, otjeravši tmurne sjene. On podigne pogled prema njoj, mlad i ozbiljan, i prekine njezinu priču. »Isabelle. Reci mi ovo.« Zastao je i čvrsto se zagledao u nju. »Kad bi nas u ovom trenutku napali razbojnici i postavili uvjet, moj život ili...« Mladost mu je nestala s lica i pretvorila se u namršteni izraz. »Ili to — da me ponovo primiš u postelju kao svojega supruga, što bi učinila? Bi li me radije vidjela mrtva?«

Stisnula je usne. »Kakva je to priča puna taštine?«

»Reci istinu iz srca«, ustrajao je on. »Moj život ili tvoja bajna čestitost. Što je bolje učiniti?«

Bijesno ga je gledala. »Grešnik si, Ruck.«

»Istinu!« poviče on strastveno. »Nemaš li više nimalo ljubavi za mene?«

Riječi su mu odjekivale u šumi, dovoljno glasne da privuku razbojnike, ali on je ukočeno stajao i čekao s rukom na oglavu.

Ona se počne lagano njihati. Podignula je oči prema sjajnim oblacima. »Ah«, reče ona nježno »ali mužu moj, volim te postojano — no bolje bi bilo da mi pred očima umreš nego da se opet prepustimo onoj nečisti u očima Božjim.«

Nije je prestao gledati. Netremice je zurio u nju, nepomičan kao kamen.

Nasmiješila mu se i ispružila ruku da dotakne njegovu. »I ti ćeš doživjeti otkrivenje.«

Primio ju je za prste i čvrsto ih držao u svojoj ruci s metalnom rukavicom oklopa. »Isabelle«, reče on slomljenim glasom.

Ona se prekrži slobodnom rukom. »Zavjetujemo se zajedno na čednost. Iskreno te volim kao što majka voli sina.«

On joj pusti ruku. Na tren se zbunjeno osvrnuo oko sebe kao da se ne može dosjetiti što da učini. Zatim naglo počne opet hodati i vući konja u tišini.

Nakon oluje prohladan vjetar mrsio mu je tamnu kosu, sušio je i nosio iza ušiju. Vjetrić je posustao na trenutak, kao da se igra i bira smjer.

Konj zabaci glavu i raširi nosnice.

Vitez odjedanput postane oprezan. Zaustavio se i spustio ruku na držak mača. Životinja kao da se ukopala kopitima uznemireno njušeći neugodan vjetar, zureći u zavoj gdje je cesta nestajala duboko u šumi.

Oko njih samo tišina i povjetarac.

»Gospodin Bog je uz nas«, reče Isabelle glasno.

Nije bilo odgovora na to. Nije doletjela nijedna strijela, neprijatelj se nije obrušio na njih iz zasjede.

»Premjesti se straga.« Vitez ponovo stavi kacigu na glavu i prebaci uzde konju preko ušiju. Dok se Isabelle prebacivala preko stražnjeg povišenog dijela sedla, on je uzjahao. Obuhvatila ga je rukama oko struka. S isukanim mačem zario je mamuze u nervoznog pastuha natjeravši ga u trk uz bojni poklič koji je odjekivao od

stabala. Konj je jurio cestom, voda mu je prskala pod kopitima, a zašao je u zavoj upravo kad je vitez najglasnije zaurlao svoj ratni zov.

Prizor koji ih je dočekaio bio je isprva samo treptaj crvenog blata i pokolja kad je konj u velikom luku preskočio prvo tijelo. Životinja je htjela odjuriti dalje, ali vitez ju je prisilio da se poskakujući zaustavi usred sveopće nepomičnosti.

Ništa nije govorio dok je uznemireno okretao i okretao konja ukrug. Zaklana tijela njihovih nedavnih suputnika vrtjela su mu se pred očima, sve iznova ukrug, bijela mrtva lica i grimizna krv koja je tekla svježija od kiše.

Isabelle se privila uz njega. »Poštedi nas Bože«, reče ona šapatom. »Zakuni se *sada*, pred Isusom našim Spasiteljem, da ćeš živjeti čestitim životom!«

On naglo povuče uzde i zaustavi konja usred tjelesa, naginjući se naprijed neće li vidjeti znakove života, dok se životinja nelagodno premještala s noge na nogu, a kopita su joj gacala po mokroj travi i krvi. Pljačkaši su dobro obavili posao. »Krv mi Isusove, zaklali su ih prije par trenutaka.« Glas mu je bio prigušen dok je pogledom pretraživao tamnu šumu. »Odmjetnici su maloprije pobjegli.« Potjerao je pastuha dalje, ali na rubu čistine ponovo se okrenuo i dotjerao konja natrag do mučnog prizora, kao da ga nije dovoljno dobro pogledao i ne može vjerovati u to što vidi.

»Umrli su neispovjedeni«, šapne Isabelle i promrmlja kratku molitvu. Ni u trenutku nije popustila stisak na njegovoj ruci, čak ni da se prekriži. »Zakuni se sada i zahvali na Božjoj milosti i otкупljenju — zauvijek ćeš biti čedan.«

Teško je disao istiskujući zrak kroza zube dok je gledao što je ostalo od gospođe Parke.

»Kunem se«, reče on.

Snažno je okrenuo i podboo konja te u galopu odjurio niz cestu spašavajući im živote.

AVIGNON GA JE ZASTRAŠIO i zgadio mu se. Na mračnim, od sunca suhim ulicama ispod papinske palače stoički je stajao i čekao dok

se Isabelle molila pred komadićem Istinskoga križa. Iza njezinih leđa jedna ga je kurva lošega tena pozivala rukom iz veže i namještala se u razvratne poze, izrugujući se sklapala ruke u molitvi, oblizujući tamne usne dok je Isabelle plakala i klečala u nepometenom smeću. Njegova se supruga jedva zagrijala u svojoj pobožnosti, znao je to iz iskustva, kad je bezubi dvorski dobavljač svetih relikvija postao nestrpljiv i na grubom i prostačkom engleskom joj rekao neka kupi relikviju ili se nosi odande. Kurva se nasmijala Isabellinom šokiranu licu; Ruck ju je mrko pogledao i spustio ruku supruzi na rame, nježnije nego što je mislio.

»Ne osvrći se na te hipokrite«, reče on. »Dodi.«

Nespretno je ustala i stala uz njega, netipično tiha dok su se probijali kroz mnoštvo ljudi. Sjena palače pala je na njih, masivni zid dizao se iznad uske ulice popločene kaldrmom, mjestimice s otvorima za strijele u obliku križa, a na vrhu bedem s obrambenim kruništem. Isabellino tijelo bilo je tik uz njegovo. Obgrlio ju je rukom, odgurnuvši snažnog fratra koji ju je htio odmaknuti laktom da bi mogao proći.

Pod njegovim je dodirom bila hladna i mekana. On je pak bio užaren u svojoj žičanoj košulji i halji od fustijana, ali nije se usudio skinuti oklop i biti nezaštićen dok su išli od svetišta do svetišta, ljubili kosti svetaca i klečali pred slikama Djevice, gdje su Isabelline suze i povici odjekivali oko grobnica. Sada mu je bilo još teže zadržati pobožnost kad bi ona ustuknula, privinula se uz njega, potpuno se predavši zagrljaju njegove ruke kao što je nekada znala činiti.

Pokušao je potisnuti požudne misli. Molio se kad su se pridružili povorci pokornih molitelja koji su se penjali padinom prema ulazu u palaču, ali nije bio tako dobar u tome kao Isabelle. Uvijek je bila brbljavica, upravo mu je njezin glas privukao pažnju na tržnici u Coventryju, lijep glas i lijepa kći jednog trgovca, s opojnim smijehom i smiješkom od kojeg su mu klecala koljena — iznenadio se kad ju je osvojio, iako joj nije imao ništa drugo za ponuditi osim planova i snova u kojima je živio kao da su mu kruh i meso.

Ali imali su tek nekoliko slatkih tjedana uživanja u postelji i poljupcima, za kojima je Isabelle podjednako čeznula i prepuštala

im se baš kao i on, prije nego što ga je kraljeva vojska pozvala u Francusku. Zaradivši titulu viteza u bitci kod Poitiersa, vratio se pun nade u budućnost, pobjedonosan, zgrožen, sa željom da zaboravi krvoproliće i baci se u zagrljaj čistih nježnih ruku svoje supruge — no otkrio je da je Bog pretvorio njezino smučeno ćeretanje u proricanje.

Sedam je dana uživao u njoj unatoč plaču, molitvama i preklinjanju, unatoč prijekorima, ali kad je počela vrištati, shvatio je da ne može to više podnositi. Pomislio je da bi je trebao istući; tako mu je savjetovao njezin otac i Ruck bi je drage bio volje istukao, a možda i zadavio kad je bila u punom zamahu pobožnog nagovaranja — ali ona ga je usrdno preklinjala da je odvede na hodočašće u Francusku, koja se od mnogih ratova pretvorila u gomile ruševina. I evo ga sada ovdje, i nije siguran je li to zbog Božje ili djevojčine volje. Siguran je jedino u to da mu je srce puno požude, a tijelo mu vrije od potrebe.

U palaču su ušli kroz luk ispod dva stožasta tornja i našli se u velikom dvorištu, većem od ijednog dvorca koji je on ikada vidio, punom prosjaka, klerika i putnika s kapuljačama. Svećenici i bogatije odjeveni ljudi kao da su znali kamo trebaju poći; obični hodočasnici poput njih dvoje zbunjeno su hodali naokolo, a onda su se pridružili procesiji koja je dvaput obišla dvorište i zaustavila se kod skupine svećenika i klerika.

Isabelle je počela drhtati pod njegovim dodirom. Osjetio je kako joj se kosti tresu; ispala mu je iz ruku na pločnik dok je stotine nogu žurno prolazilo dalje. Kad se njezin jauk uzdignuo iznad sveopće buke, ljudi su počeli zastajkivati.

Ruck je već očvrstnuo na to. Čak je počeo uviđati prednosti — nije prošlo ni četvrt sata, a jedan crkveni dužnosnik već ih je vodio pokraj običnih posjetitelja i uveo u veliku prostoriju sa stupovima i križnim svodom, punu ljudi.

Zaglušila ga je jeka gromoglasnih razgovora. Svod se izvijao visoko gore načičkan blistavim zlatnim zvijezdama na plavoj podlozi i ukrašen likovima koji su držali papirne svitke. Prepoznao je Svetog Ivana i dvadeset proroka. Pogled mu je stalno bježao uvis privučen sjajem pozlate, živim bojama. Ali klerik ga je naglo gur-

nuo pa je zamalo se srušivši sjeo na klupu. Isabelle ga je pogledala preko ramena, ispružene ruke i otvorenih usta dok ju je i pratitelja okružila gomila.

»Isabelle!« Ruck je skočio na noge. Gurao se za njima kroz mnoštvo. Već su je više puta zbog njezinih propovijedi proglasili heretikom. Morao je ostati uz nju i opreznima i sumnjičavima objašnjavati o čemu se radi. Probio se na slobodan prostor i našao se okružen svećenicima u raskošnom crkvenu ruhu. Jedan redovnik s tonzurom na glavi podignuo je pogled s propovjedaonice i namrštio se, a molitelj koji je tražio pravdu okrenuo se, još uvijek na koljenima ispred podija.

Ruck se povukao pred tim sudom pravde i brzo se naklonio. Okrenuo se i ispravio u punoj visini. Bio je za glavu viši od većine i gledao je preko skupljenog mnoštva, ali Isabelle je nestala. Stražar ga je zaustavio na sporednim vratima i pretvarajući se da ne razumije Ruckov francuski drsko mu je rukom pokazivao na klupe. Ruck ga je bijesno gledao, ponavljao već rečeno i povisio glas do vikanja. Stražar je napravio prostu gestu prstom i pokretom brade ponovo pokazao prema klupama.

Ruck krajičkom oka ugleda treptaj nečega u boji. Zamišljeno je okrenuo glavu, kao da se radilo o odbljesku ogledala. Oko njega stvorio se prazan prostor. Na njegovu rubu, na udaljenosti dva koplja, zastala je jedna dama.

Pogledala je njega i stražara kao što bi pogledala dva psa što reže jedan na drugoga. Princeza — možda i kraljica, sudeći po raskoši njezinih dragulja i haljine — okružena svojom pratnjom, muškom i ženskom, izdvojena usred gomile poput bljeska nečujnog blještavog svjetla među sjenama.

Hladna... ali u trenutku kad ga je okrnula pogledom, njegovo tijelo kao da su zahvatili vatra i led.

Spustio se na koljeno i pognuo glavu. Kad ju je podignuo, otvoreni prostor se zatvorio no ipak ju je mogao vidjeti među njezinim dvoranima. Činilo se da čekaju, baš kao i svi ostali, i pritom međusobno razgovaraju. Jedan muškarac načas prezirno podigne obrvu prema Rucku i okrene mu leđa, što je dosta govorilo.

Ruck se pribrao. Sjeo je na klupu pokraj stražara. Ali nije mogao odvojiti pogled od nje. Isprva se trudio, proučavao je stupove, izrezbarene životinje, druge hodočasnike, svećenika u prolazu, ali svako malo letimice bi je pogledao, no nitko iz njezine svite nije više pogledao prema njemu. Skriven u gužvi, između ljudi koji su ulazili i izlazili u prostoriju, dopustio si je da zuri u nju.

Nosila je bijelog sokola s kapicom na glavi, tako ravnodušno kao da je papinska dvorana lovište. Bijeli vrat i ramena isticali su joj se nasuprot haljine boje žada, kakvu on nikada u životu nije vidio — s dubokim izrezom, obavijala joj je struk i bokove, a bez gornje lagane tunike koja bi joj skrivala obline. Haljina je sve do ruba bila ukrašena izvezenim srebrnim vretencima, a svako je umjesto očiju imalo dva mala smaragda tako da su se nabori haljine iskrili sa svakim pokretom. Na pojasu joj je visio bodež s drškom od slonovače, ukrašen malahitom i rubinima. Raskošni srebrni visuljci, u obliku zeleno-srebrnog grba koji on nije prepoznao, visjeli su joj od lakta do poda. Zelene vrpce s istim grbom ukrašavale su joj pletenice, priljubljujući se uz kosu crnu poput crnih nebesa, glatko isprepletenu poput kakve vražje krune.

Promatrao je njezine ruke jer nije mogao podnijeti da je duže gleda u lice, a nije se usudio ni spustiti pogled niz tijelo jer je to izazivalo snažnu reakciju na njegovu tijelu. Čvrsta rukavica i sokolova kapica, ukrašeni na isti način kao i ona, sjajili su rubinima na srebrnoj podlozi. Ona je bijelim prstima milovala sokolova prsa i s udaljenosti od dvadesetak metara to smireno nježno milovanje u njemu je izazivalo osjećaj kao da krvari iz smrtne rane na grudima.

Okrenula se nekome, podignuvši prst da pridrži zeleni veo od gaze koji joj je padao s krune od pletenica do ramena. Bio je to tako ženstven pokret, da je preplavio sladak osjećaj, sudio mu i osudio ga na agoniju čežnje. Nije mogao odvojiti pogled od njezine ruke dok je lebdjela blizu njezinih usana: vidio je lagan osmijeh koji je uputila svojim damama — tako hladan, hladan... bio je blistavo hladan; u Rucku je sve kipjelo. Nije mogao shvatiti njezino lice. Nije znao je li lijepa ili posve obična. U tom trenutku nije mogao ni opisati njezine crte lica baš kao što nije mogao gledati izravno u sunce kako bi ga opisao.

»Mužu moj!« Isabellin ga je glas šokirao. Stajala je uz njega, uhvatila ga je za ruku i spustila na koljena pokraj klupe. »Biskup će sutra razgovarati sa mnom, poslušat će moju ispovijed i razgovarat ćemo kao Božji sluge!« Plave su joj oči blistale dok je u ruci čvrsto stiskala propusnicu s koje su visjeli voštani pečati. Radosno mu se smiješila. »Rekla sam i za tebe, Ruck, da si moj dobar i vjeran zaštitnik i on te poziva da dođeš pred njega — da potvrdiš svoj svečani zavjet na čednost u ime Isusovo i Djevice Marije!«

ISABELLE JE INZISTIRALA da skinje oklop kad bude išao na razgovor s biskupom. Nestalo je njezine plahosti, nije se više privijala uz Rucka tražeći zaštitu. Svu noć sjedila je i molila se, zastajući samo kako bi s bezbrojnim detaljima opisala svoj trijumf jer su je primijetili svećenici i redovnici. Već su čuli za nju — njezina slava doista je doprla sve dovde! — pa su i sami željeli vidjeti i uvjeriti se da su njezine vizije doista od Boga. Pomno su je ispitivali no znala je svaki ispravan odgovor pa čak i više od njih jer im je ukazala na pogrešku u njihovu pravovjerju u vezi s Jakovljevom poslanicom.

Ruck je sve to slušao s velikom nelagodnom. Nije mogao zamisliti da bi njegova žena mogla pridobiti te arogantne visoke svećenike u raskošnu ruhu i s njihovim latinskim napjevima. Isabelle je privukla izvjestan broj pristaša, ali oni su imali nazore slične njezinima, bili su skloni ekstazi i duhovnom mučeništvu. Ruck ovdje nije vidio nijednog klerika po kojem bi se moglo zaključiti da ga više zanima sveta ekstaza nego njegova večera.

Nemirno je spavao i sanjao sokole i ženska tijela, a onda se probudio potpuno uzbuđen. Na tren je rukom potražio Isabelle, a onda je otvorio oči i ugledao je kako kleči uz prozor pokraj usnulog krojača. Suze su joj nečujno tekle niz obraze. Izgledala je tako vedro i zabrinuto, očiju podignutih prema jutarnjem nebu, ruku čvrsto stisnutih u molitvi, da se osjetio bespomoćno. Poželio je da joj taj biskup da ono što je zapravo željela — pa čak i status svete, bude li to tražila.

Užasavao se razgovora sa svećenicima. Bojao se kao što se nikada nije prije bitke; osjećao se kao da čeka pogubljenje. Tako dugo

dok je onaj zavjet bio privatan, između njega i Isabelle, nije mu se činio doista stvarnim. Uvijek je postojala budućnost; postojale su olakšavajuće okolnosti; mogao je reći da nije jasno izgovorio *na što* se zapravo zakleo. Ona se mogla i predomisli. Nijedno od njih još nije bilo staro. Žene su bile nepredvidive, to je svakako bilo općepoznato. Trebao ju je prije istući. Trebao je podnijeti vrištanje i napraviti joj dijete. Trebao joj je reći da poštene žene ostaju kod kuće i ne vuku muževe po bijelome svijetu u potrazi za kanonizacijom. Gledao ju je zaplakanu dok se molila, gledao je svoju milu, svoju slatku Isabelle i skoro je i sam zaplakao.

U velikoj dvorani za audijenciju rečeno mu je da mora čekati, da jedino žele vidjeti Isabelle. Jedan grbavac ispružio je ruku, oslanjajući se na štap, a Ruck mu stavi novčić u dlan. Zauzvrat je dobio samo nijemo kimanje glavom.

Cijelo je jutro sjedio tamo, osjećajući se gol samo u svojem kožnom zaštitnom odijelu koje je inače nosio ispod oklopa, i s mukom gutao potiskujući neizvjesnost i očaj. Nije bilo načina da se izvuče iz ovoga osim da poreče svoje riječi i javno se iskaže kao lažni svjedok i to pred jednim crkvenim biskupom. Još gore, bojao se da bi ga oni mogli namamiti u stupicu, smesti ga vjerskim pitanjima i zavrtjeti ga kao da vrte dječji zvrk, kao što je Isabelle mogla, sve dok se on ne zakune u što god će oni htjeti.

Tri klerika došla su po njega. Ustao je i pošao za njima niz hodnike i uza stube sve dok nisu ušli u visoku, četvrtastu prostoriju. Krv mu je tukla u ušima. Prvi dojam bio je da je sve tiho i puno boja, zbog zidova prekrivenih freskama i mnogo ljudi u živopisnoj odjeći, prije nego što je dalje slijedio klerike pognute i gole glave. Pred biskupom se spustio na koljena ni ne pogledavši ga u lice.

»Sir Ruadrik d'Angleterre.« Prigušeni glas progovorio je na francuskom. Mekane cipele i zlatni porub bijele i crvene halje bili su sve što je Ruck mogao vidjeti. »Je li vaša želja da vam se supruga zaredi i odsada živi čednim životom?«

Ruck je zurio u njegove cipele. Zaređenje. Podignuo je pogled čak do biskupovih koljena. Isabelle nije spominjala ništa takvoga.

Zar će ga ostaviti? Otići u samostan?

»Zakleo se na to.« Isabellin gorljiv glas odjeknuo je od visokih zidova. Govorila je engleski, a riječi prevoditelja na francuskom slijedile su poput prigušene jeke.

»Tiho, kćeri«, reče biskup. »Neka govori tvoj suprug.«

Ruck osjeti kako ga svi gledaju, gomila neznanaca iza njegovih leđa. Nije bio spreman na ovo. Osjećao je kao da ga je neka velika ruka stisnula za vrat.

»Razumijete li me sir Ruadrik? Vaša žena želi položiti zavjet čednosti i povući se u život kontemplacije. Možemo joj naći mjesto među franjevkama u Svetom Klaudiju, ako vas to brine.«

»Svetom Klaudiju?« ponovi on glupavo. Podignuo je pogled i vidio kako ga biskup upitno gleda.

»Razumijete li francuski?« upita prelat.

»Da, gospodar«, reče Ruck.

Biskup kimne s odobravanjem. »Žena nije gospodar svoga tijela, nego muž; isto tako i muž nije gospodar svoga tijela, nego žena«, izgovori on pijevnim glasom. »Kao što Sveti Pavao kaže Korinćanima. Ona za to mora imati vaš pristanak. Sine moj, je li vaša želja da vam žena položi zavjet čednosti?«

Tražili su njegovo dopuštenje. Mogao bi reći ne. Okrenuo je glavu i vidio Isabelle kako stoji i čvrsto isprepliće prste, plače kao što je plakala u zoru i šutke ga preklinje.

Isabelle. Njegova draga.

Zamislilo je da joj uskrati želji, da je zadrži silom — zamislilo je i da kaže da i zauvijek je izgubi.

Ona zastenje duboko iz grla kao da umire i molećivo ispruži ruke prema njemu.

On okrene lice od nje. Pogne glavu. »Da, gospodar«, reče promuklo cipelama i zlatnom porubu.

Biskup se nagne naprijed. Ruck sklopi ruke i ponudi ih svetom čovjeku da ih stisne svojim hladnim dlanovima te da tako zapečati svoj pristanak. Sada više nije imao ženu. Ne u pravom smislu riječi. Nije znao ni je li još oženjen ili nije.

»Možete ustati, sine moj«, reče biskup.

Ruck ustane. Počeo se klanjati i povlačiti, ali prelat podigne ruku.

»Sir Ruadrik — vjerujete li da su vizije ove žene potekle od Boga?« upita on blago.

»Da, gospodaru.« Ruck je dobro znao da je najbolje na to odgovoriti čvrstim glasom. Osjećao je da bi svaki drugi odgovor mogao biti izokrenut i protumačen kao da potječe iz pakla.

»Vi je iz tog razloga pratite na njezinim propovijedima?«

»Žena mi je«, reče Ruck, a onda osjeti kako mu se lice crveni od nelagode. »Bila je. Gospodaru... ja... nisam je mogao pustiti da sama putuje tako daleko.«

»Niste zahtijevali od nje da bude čedna i ostane kod kuće?«

Stajao je posramljen, nesposoban priznati da nije mogao zapovijedati vlastitoj ženi. »Njoj zapovijedaju njezine vizije« reče on očajnički. »Ona služi samo Bogu.«

Riječi su mu zamrle u potpunoj tišini. Osjećao je da mu se podsmjehuju, jer je to naveo kao ispriku.

»I ozbiljno ste joj se zakleli na čednost prije nekih pet tjedana, na cesti dok ste putovali iz Reimsa?«

Ruck je bespomoćno gledao biskupa.

»Iz poslušnosti prema vizijama ove žene«, uporno je ponavljao biskup »živjeli ste čedno iako ste u braku?«

Ruck spusti glavu. »Da«, promrmlja on zagledan u pločice na podu u žarkim bojama. »Moj gospodaru.«

»Mislim da nije tako«, reče jedan ženski glas. »Nije čedan. Dapače, preljubnik je.«

Ruck se ukoči na tu sablažnjivu optužbu. »Ne, nisam...« Odlučne riječi poricanja zamrle su mu na jeziku kad se okrenuo i ugledao damu sa sokolom kako stoji tek par metara iza njega.

Polako je prišla naprijed i pogledala ga postrance preko ramena dok se lagano klanjala biskupu. Imala je svijetle oči, ne baš savršeno plave, ali u njima kao da se odražavala ljubičasta boja njezine haljine i bile su uokvirene crnim trepavicama. Teško joj je bilo

odrediti dob, bila je mlada kao Isabelle, ali i stara kao grijeh. Na sokolovoj kapici blistali su smaragdi.

Ruck je osjećao kako mu lice gori. »Nisam počinio preljub!« reče on promuklo.

»Oče, zar misao nije podjednako grešna kao i čin?« upita ona biskupa, ali gledajući Rucka. Glas joj je bio jasan i riječi su odjekivale odbijajući se od zidova.

»To je istina, gospo. Ali ako nemate zemaljskih dokaza, to je predmet ispovijedi između njega i njegova ispovjednika.«

»Naravno.« Osmjehnula se onim smirenim i ravnodušnim osmjehom, podignula skute i povukla se. »Bojim se da sam preslobodno zaključila. Samo sam željela poštediti Vašu svetost da ne morate slušati ovog čovjeka kako vam se zaklinje u svoju čednost. Jučer je u velikoj dvorani za audijenciju vrlo smiono zurio u mene, prouzročivši mi nelagodu uma.«

Rucku se iz grla otme prigušeni zvuk prosvjeda. Ali nije mogao zanjekati njezine riječi. Zurio je. U srcu je počinio preljub. Želio ju je pretjerano žarko, smrtnom strašću — njezin pogled susreo se s njegovim dok se graciozno povlačila u jednu stranu — i on je u njemu pročitao da je apsolutno svjesna toga; ogoljela ga je i znala je da i on to zna.

»Žalosti me što čujem da ste u kući Božjoj doživjeli bilo kakvu neugodnost, gospo«, reče prelat, ali riječi mu nisu zvučale osobito potreseno. »Skromnost u ponašanju i odijevanju, kćeri, ublažit će smjelost nemoralnih muškaraca prema vama. Ali vaše su riječi primljene na znanje u vezi s njegovom zakletvom. Sir Ruadrik, možete li se zakleti na svoju čistoću kako u misli tako i u djelu?«

Ruck pomisli da ga sam Bog podvrgava ovom poniženju, uspoređuje ga sa standardom istine koji je izvan dosega ljudskih mogućnosti. Zašto bi inače ovi veliki ljudi gubili vrijeme s njime? Za njih je bio nitko i ništa.

Nije se mogao prisiliti da odgovori, ne ovdje, ne pred svima njima. Pred *njom*. Ona je možda bila zagovornica Božje istine, ali pomislio je da nijedna žena nikada nije izgledala više kao da ju je poslao sam Nečastivi s ciljem da zaludi muškarca.

Tišina je i dalje trajala, kao da ga osuđuje. Pogledao ju je, a onda i Isabelle, kojoj su se suze slijevale niz lice. Supruga mu je uzvratila pogled.

Ruck sklopi oči. Niječno odmahne glavom.

»Sire Ruadrik«, reče nadbiskup teška glasa, »s ovim priznanjem nečistih misli, a uzevši sve drugo u obzir, zavjet koji ste dali svojoj ženi mora se smatrati nevažećim.«

Kad je tumač preveo, Isabelle je glasno zajaukala.

»Tišina!« zagrmi nadbiskup pa je čak i Isabelle zaustavila dah od neočekivana šoka. Zatim je nastavio: »Morate se ispovjediti, sir Ruadrik. Vašem ću ispovjedniku ostaviti pokoru za vas. Što se tiče ovog drugog...« Pogledao je Isabelle, koja je dopuzala naprijed i ležala povlačeći ga za rub halje. »Uobičajeno je da jedan supružnik ne može preuzeti zavjet čednosti, ako se drugi ne složi s tim i ne učini isto. Sam čin odobravanja nije dostatan, jer bez utjehe ozbiljne predanosti životu u celibatu i Božje blizine, iskušenja tijela mogla bi se pokazati preteškima.« Pogledao je Rucka. »Kako kod vas nema takve predanosti, sir Ruadrik, uvidjet ćete mudrost tog uvjeta.«

Ruck je jedva izdržao pogled tog čovjeka. Lagano je kimnuo glavom, a u njemu je sve gorjelo.

Nadbiskup je podignuo ruku. »No ipak, čini mi se da je s ovom ženom poseban slučaj. Uz prave uvjete, voljan sam joj dopustiti da uđe u samostan i živi poslušno u skladu s pravilima kuće, a da joj za to nije potrebno slaganje i dopuštenje muža. Nakon što sam je detaljnije ispitao u stavovima vjere i zadovoljio se odgovorima te nakon što bude primljena naknada za njezino izdržavanje, ona se može zarediti.«

Kad je Isabelle čula prijevod tih riječi, poljubila je nadbiskupov rub halje i počela pokazivati jasne znakove da će opet pasti u ekstazu. Nadbiskup ih otpusti pokretom ruke. Ruck osjeti da ga netko vodi prema vratima.

Istrgnuo je ruku iz klerikova stiska i okrenuo se, ali ljudi su se već nagurali iza njega. Iz hodnika je jedino vidio damu sa sokolom, koja je podizala ruku do uha s izrazom patnje na licu, jer Isabellin

se glas sad već pretvorio u vriskove. Vrata su se zatvorila. Klerik ga je oslovio rekavši mu da je za Isabelle obećano trideset sedam zlatnika te da se očekuje da odmah budu plaćeni.

Trideset sedam zlatnika bio je sav novac koji je Ruck imao, ono što je preostalo od otkupa dva francuska viteza koja je zarobio kod Poitiersa. Klerik uzme novac, pažljivo ga prebroji, i zagriže svaki zlatnik prije nego što ga je spustio u svetu vrećicu.

KAO U SNU RUCK JE hodao prema prenoćištu. Koraci su ga prvo odveli do staja da se uvjeri da mu je konj dobro i da je mač još tamo, kad je sve ostalo bilo kao u izmaglici.

»Nema ih više«, reče vlasnik prenoćišta.

Izmaglica se razišla. Ruck ga zgrabi za grlo, a muškarcu metla odleti iz ruke. »Platio sam ti, tako mi Boga!« Pritisnuo je čovjeka uza zid. »*Gdje su?*«

»Svećenik!« vlasnik prenoćišta brzo se odmakne izvan dosega njegovih ruku. »Došao je svećenik i uzeo konja i mač, gospodine! Vaša dobra žena...« Zateturao je i brzo pognuo glavu da izbjegne udarac. »Zar je neće primiti u samostan? Svećenik je imao biskupov pečat! Dar crkvi — u ime vaše supruge, tako je rekao — i dodao da je to vaša želja. Biskupov pečat, gospodaru moj. Da nije bilo toga ne bih ih pustio unutra, ni za živu glavu!«

Ruck se osjećao kao da ga je netko udario maljem, još je bio na nogama, ali zateturao je.

»Uzeli su mi konja?« upita on otupjelo.

»I oružje, također.« Na sigurnoj udaljenosti vlasnik prenoćišta suosjećajno je zagundao. »Još su mi naredili da se popnem na kat po vaš oklop i kacigu. Krvopije, eto što su.«

Isabelle ga je nagovorila da ostavi oklop. Bila je uporna i ustrajala je na tome.

Trideset sedam zlatnika. Znala je da upravo toliko on ima u novčaniku. I njegov konj. Mač. Oklop.

Spojio je ruke iznad glave i podignuo lice prema nebu. Iz grla mu se razlegne jauk, dugačko zavijanje koje je zatreperilo i odbilo se

od kamenih zidova poput rike kakve zvijeri. Nemoćne suze i bijes zamaglili su mu vid. Naslonio se na zid, kliznuo na pod i ostao sjediti u prljavštini zagnjurivši glavu u ruke.

»Možete sudskim putem tražiti konja natrag, ako je to bila pogreška, gospodine«, vlasnik prenoćišta ljubazno mu ponudi savjet.

Ruck se jaderno nasmije ispod ruku koje su mu skrivale glavu.
»Koliko bi dugo to potrajalo?«

»Ah, tko zna? Možda i dvije godine.«

»Da, a koštalo bi koliko desetak konja«, promrmlja on.

»Istina je«, tmurno se složi vlasnik prenoćišta.

Ruck je sjedio zgrčen, zurio u mrak svojih ruku, a leđima se naslonio na kameni zid. Čuo je kako se vlasnik prenoćišta udaljava, čuo je ljude koji su razgovarali i prolazili. Razdirali su ga tuga i bijes. Nije se mogao pomaknuti; nije imao kamo poći, bez žene, bez novca. Ništa. Kao da nije mogao pojmiti svu težinu onoga što mu se dogodilo.

Netko ga je oštro podboo u rame i gotovo srušio. Podignuo je pogled, ne znajući koliko je vremena prošlo, osim da su sada sjene na ulici bile duže.

Ponovo osjetivši ubod Ruck zgrabi štap i bijesno opsuje. Pred njim je stajao nijemi grbavac, kojemu je ranije dao novčić — a prva mu je misao bila da bi rado opet imao taj novčić.

Prosjak ispruži ruku s vrećicom. Ruck se namršti. Grbavac zanjiše vrećicu i ponudi mu je još bliže. Stajao je i gledao Rucka, čekajući da ovaj prihvati ponuđeno.

U vrećici se nalazio presavijeni papir i novčić. Prosjak je i dalje čekao. Ruck na tren zadrži kovanicu u ruci, ali preplavio ga je beskoristan ponos i bez imalo gracioznosti baci novčić prosjaku. Muškarac se naceri, salutira mu i udalji se vukući noge.

Ruck je gledao kako mu niz ulicu nestaju večera i prenoćište. Rastvorio je papir — i trznuo se, uhvativši nešto zeleno i sjajno što je ispalo iz preklopa.

Zapovijedam ti, otidi odavle prije nego padne noć. Nemoj ne poslušati.

Zagledao se u engleske riječi i dva smaragda u ruci. Jedan je bio malen, ne veći od oka vretenca. Drugi je bio dovoljno velik da može kupiti oklop i konja, i još godinu dana plaćati paža. Bio je veličine koja bi lako krasila bahata prsa jednog sokola.

Držao je smaragde i gledao kako mu namiguju i svjetlucaju.

Znao je što mora učiniti. Neki dobar čovjek, krepostan muškarac odlučno bi ustao, otišao u palaču i bacio joj ih u lice. Po-božan čovjek ne bi dopustio da bude obvezan prema takvoj ženi kakva je ona.

Ali on je svoju suprugu dao Bogu.

I konja i oklop i svoj novac.

Ruck sklopi šaku s draguljima koje mu je poslala i izgovori zakletvu kćeri Nečastivoga.

*Godina brzo proteče i nikad ne donosi isto,
Njen završetak rijetko s početkom njenim se slaže.
Tako je prošao Božić i godina sljedeća za njim.
I jedno se godišnje doba smjenjivalo za drugim;*

*

*I godina prolazi tako u mnoštvu jučerašnjih dana,
I opet stigne zima, kako to već na svijetu biva svud.**

* *Sir Gawain i zeleni vitez*, preveo Luko Paljetak, Školska knjiga, 2012.

Prvo poglavlje

»NOVOGODIŠNJI DAROVI!«

Uzvik se prolomio uz cičanje i smijeh dok su se dame iz Bordeauxa gurkale i istežale ruke ne bi li dosegnule nagrade koje su im iznad glava izazovno nudili njihovi veseli mučitelji. Velovi su se naherili, pojasevi se raskopčali i bodeži poispadali u sveopćoj gužvi — u naletu šarene svile i krzna svaki se gospodin spustio u dragovoljnom porazu, prepuštajući novogodišnji dar po cijeni jednog poljupca.

Od prve Velike pošasti prošle su dvadeset dvije godine, a od Druge pokore deset Božića — ali iako su Francuzi haraćili na granicama Akvitanije i užasavajuća bolest crnih otekline ponovo se pojavila prošle godine i ubila čak bijelu vojvotkinju iz obitelji Lancaster, takve su crne misli potisnute kad su se glasno oglasile trublje najavljujući kolače koje su sluge donijeli u dvoranu, fantastične oblike brodova, dvoraca i jelena kojemu je iz rane, nakon što je iščupana pozlaćena strijela, potekao klaret.

Jedna nestašna dama prva je bacila ljusku jajeta punu slatke vodice na svojega supruga — a zatim su izrezbarene stropne grede odjekivale od veselja i začas je svaki muškarac brisao namirisane kapljice s trepavica, široko se osmjehujući, zahtijevajući još jedan poljubac za svoju muku. Neki gladni plemenitaš zarezao je koru

goleme pite iz koje je iskočilo desetak žaba. Počele su skakutati po stolu praćene ženskim vriskovima. Iz druge pite izletjela su pernata stvorenja, ptice koje su poletjele prema svjetlu i ugasile svijeće dok su svi prisutni s užitkom zažamorili u mraku.

Vojvoda od Lancastera sjedio je s apatičnom elegancijom za visokim stolom u Ombrièreu, kritički promatrajući dok su bubnjevi i visoki tonovi frula najavljivali prvo jelo. Vojvodi s desne strane sjedila je njegova visoka i najvažnija gošća, princeza Melanthe di Monteverde i hladnom ravnodušnošću gledala mračnu i bučnu dvoranu. Njezin bijeli sokol, podjednako nezainteresiran, svojim kandžama umočenima u srebrno čvrsto je zgrabio svoj izrezbareni obojeni drveni stalak. Fanfare sa zastavicama ponovo su se oglasile. Sve svijeće i baklje opet su zasjale, kao da su istodobno zapaljene nekom čarolijom i obasjale su dvoranu i podij dok su sluge u livrejama visoko iznad glava držali svoje svijeće.

Lancaster se nasmiješio i nagnuo prema princezi Melanthe. »Gospo, zar vam se ne dopadaju veselje i čudesa?«

Hladno ga je pogledala. »Čudesa?« promrmlja ona glasom u kojem se čula dosada. »Ne očekujem ništa manje nego jednoroga prije nego što posluže slatkiše.«

Lancaster se naceri i dopusti si da ramenom dotakne njezino kad je ispružio ruku da mu ponovo vinom napune čašu koju su dijelili. »Previše obično. Ne, dajte nam teži zadatak, princezo.«

Melanthe sakrije svoju razdraženost. Lancaster joj se udvarao. On se neće dati odbiti ili osujetiti u namjerama. Njezina hladnoća za njega je bila izazov; njezina neodlučnost tek poigravanje.

»Onda, gospodine — želim da bude zelen«, reče ona glatko, a on se glasno nasmije, što ju je razljutilo.

»Onda neka bude zelen.« Dao je znak jednom poslužitelju i nagnuo se natrag da mu nešto šapne u uho, a zatim se iskosa nasmiješio Melanthe. »Prije slatkiša, moja gospo, zeleni jednorog.«

Teška crveno-plava tkanina njegova rukava dotaknula joj je ruku kad je podignuo čašu prema njezinim usnama, ali biskup s njegove druge strane nešto ga je upitao. Dok se okretao, Melanthe iskoristi priliku i uzme mu čašu iz ruke. Već je vidjela reakcije svih

prisutnih zbog njegova iskazivanja pažnje. Brzinom kojom začinjena medovina može brzo opiti čovjeka tako se još jedna užasavajuća vijest počela širiti među stolovima.

Melanthe je znala da će to biti tek prigušeno mrmljanje, izgovoreno nad zajedničkim komadom mesa ili s prstom umočenim u slatki žele, prošaptano kroz smijeh uz natruhu straha. Lancaster je imao trideset godina, bio je lijep, zdrav, u punoj muževnoj snazi. Dok mu je najstariji brat, Crni princ, ležao nadut i nepokretan od vodene bolesti, Lancaster je držao dvor kao namjesnik Akvitanije, ali tko je mogao okriviti mlađeg sina engleskog kralja — i to s takvom energijom i ponosom kakve je imao Lancaster — bude li ga ambicija tjerala na veće stvari od toga da samo služi bratu? Svi su znali da će uzeti za suprugu neku nasljednicu visokoga roda nakon što je izgubio dobru vojvotkinju Blanche i nitko nije očekivao da će on s tim odugovlačiti. Ali, Marijo, majko Božja, čak i uza sve što bi mu to donijelo, zar je zaista razmišljao o princezi Melanthe?

Gotovo da je mogla čuti šapat dok je sjedila uz njega na podiju i promatrala okupljene. Tamo — ona žena u plavoj haljini s dugim rukavima, koja se nagnula natraške da razgovara sa susjednim stolom — zacijelo govori svojoj susjedi da je takva lovačka ptica kakvu je nosila princeza Melanthe prevelika za jednu ženu. Ništa se u vojvodinim stajama nije moglo mjeriti s tom pticom; takvu nije imao čak ni Crni princ. Kakva drskost, donijeti je na vojvodinu proslavu! Neprirođeno! Zla taština i bahatost!

Melanthe uputi ženi dug hladnokrvan pogled i osjeti zadovoljstvo jer je žrtva problijedjela od nelagode zbog njezine pažnje.

Njezina ju je reputacija pretekla.

A i ono troje tamo, dva viteza koja se tako blizu nagnju ljepoj plavokosoj djevojci što sjedi između njih — Melanthe je čak vidjela da su im lica umrljana slatkim umakom. Muškarci sigurno govore kako je ostala udovica poslije smrti svojeg talijanskog princa, da je nasljednica očevih golemih imanja u Engleskoj... a djevojka će šapnuti da je princeza Melanthe razlog zbog kojeg je sluškinja utopljena u njezinoj kadi, zato što je iz ruku ispustila kastiljski sapun*.

* Sapun s više od 50% maslinovog ulja. (nap. prev.)

Drugi će netko šapnuti da od pokojnog muža ima prihod iz jednog talijanskog grada-države; od oca Engleza, grofa od Bowlan-
da, posjede jednako velike kao što su Lancasterovi; da je imala je
petnaest ljubavnika i sve ih ubila; jer ako joj se muškarac osmjehne
to je za njega sigurna smrt — ovdje se vitezovi samo cerekaju i kese
— što je sigurna, ali prekrasna i konačna cijena za raj u kojem će on
uživati tako dugo koliko se njoj bude dalo ljubovati s njim.

Melanthe je sve to već čula, znala je o čemu govore kao da i
sama sjedi među njima. Ali Lancaster joj se ipak udvara uglađeno i s
vučjim pogledima, osmijesima i pohlepnim zurenjem, ni ne trudeći
se da zauzda požudu. Melanthe je znala što i o tome govore. Nama-
mila ga je u stupicu. Začarala ga je. Skinuo je crninu; svaki trag pre-
ostalog žalovanja za njegovom voljenom Blanche je nestao. Gledao
je princezu Melanthe kao što je gledao i njezina sokola, pogledom
muškarca koji je odlučio što želi posjedovati, k vragu i cijena.

Ona je poželjela da ga bar može začarati i pretvoriti u žabu.

Noćas mora djelovati — ne može dopustiti da se to njegovo
javno iskazivanje pažnje nastavi i dalje. Prije nego što svečana večera
završi, mora ga odbiti tako da nitko u to ne posumnja. Kada je
bacila pogled na stolove, ugledala je onog unajmljenog ubojicu koji
ju je promatrao, pitom i sit u njezinoj zeleno-srebrnoj livreji, ali
zapravo tek još jedan izdanak obitelji Riata, jedan od tajnih čuvara
koje su poslali za njom. Jedino joj je dugogodišnje iskustvo pomo-
glo da zadrži hladnu ozbiljnost iako joj je srce snažno tuklo.

Hrana je stigla s puno pompe i sjaja, složena na tkaninama
od najčišćeg lana, a beskrajna povorka slugu vijugala je među sto-
lovima. Lancaster joj je svojim rukama nudio najsočnije zalogaje.
Malo je nedostajalo da bude nepristojna prema njemu — zaboga,
zar mora biti tako otvoren u svojim postupcima, u tom odlučnom
javnom opsjedanju unatoč nezadovoljstvu koje joj se ocrtavalo na
licu, umjesto da ima dovoljno razuma i noću još pošalje glasnika
koji će potajno procijeniti njezinu naklonost?

Ali vidjela je da on ovo smatra ugodnom zabavom, ljubavnom
igrom nezainteresiranosti i prenemaganja. Doista je očekivao da
će ga ona prihvatiti. Već mu je više puta rekla da ne želi nijednog

muškarca, ali nitko mu od ovdje prisutnih ne bi zamjerio na samopouzdanju. Bio bi to izvrstan brak. Njihovi posjedi na sjeveru Engleske nalazili su se jedni do drugih: uzeti zajedno mogli bi se mjeriti s kraljevskim imanjima. U tom bi je savezu vojvoda učinio najvećom groficom u Britaniji — a ona bi njega učinila još i većim.

Nije ga samo strast tjerala da se ovako osmjehuje i gleda je užarenim pogledom.

Kada se preblizu nagnuo, lagano ga je dotaknula da ga podsjeti da ih gleda cijeli dvor. Nacerio se, poslušno opet sjeo na svoje mjesto, ali već trenutak poslije ponovo se nagnuo i posesivno je zgrabio za ruku, držeći je u svojoj na stolu u gesti koja je bila jasna kao da je javno sve objavio. Onaj ubojica Riata ustao je sa sjedala i izgubio se među slugama koji su prolazili gore-dolje prostorijom.

Melanthe se nije ni pomaknula da oslobodi ruku. Bila je to igra aluzija i slutnji između nje i Riatinog čovjeka — jezik akcije i kontra-akcije. Približio se, upozoravao ju je, podsjećao na njezin dogovor s obitelji Riata i na pogibelj u kojoj bi se našla kad bi samo pomislila udati se za nekoga, naročito nekog takvog kao što je Lancaster.

Zato je samo gledala vojvodine prste isprepletene sa svojim na bijelu stolnjaku i nije htjela pokazati strah. Srce joj je tuklo previše jako, ali ustrajala je u svojem uzvišenom držanju i zamolila Lancastera da joj sa zlatnog pladnja, koji su upravo donijeli pred njih, doda komad najfinijeg bijelog kruha tako da joj je morao pustiti ruku da je propisno posluži.

Kada je podignula pogled, vidjela je da se Riatin čovjek zadržava još bliže nego prije iako je vojvoda više nije držao. Doista, Lancasterove se nade moraju uništiti ili ona neće biti te sreće da doživi još jedno svanuće.

Gryngolet se s nelagodnom pomakne na stalku pokraj Melanthinog lakta. Sokolovi srebrni zvončići zazvone kad se napola uspravio zbog lepršanja jednog vrapca koji je još uspaničen letio među krovnim gredama. Glavni sluge plemenita roda u skupinama su se kretali iza i ispred podija, posluživali vojvodu i njegove goste, rezali kruh, prepelice. Noževi, otrov i boje — nije mogla sve sagledati jednim pogledom koliko god bila vična takvim stvarima. Taj

Riata mogao ju je ubiti pred cijelom dvoranom jednako lako kao i u nekom mračnom hodniku. Bila je to preopasna i otvorena situacija; ona je nije odabrala; pokušala je to izbjeći, ali Lancasterove ambicije prevladale su njezino suptilno ponašanje. Mora sjediti za njegovim visokim stolom i izravno ga odbiti.

Pogrešno ga je procijenila. Ti bezobzirni Englezi — uvidjela je da se previše naviknula na varke i smrtonosne sjene talijanskih dvorova i zaboravila moć jednostavne engleske smionosti. Bit će sretna stigne li živa do svojih odaja u ovom dvorcu punom nepoznatih kutaka i skrivenih mjesta.

Zla ju je sudbina dovela ovamo u Bordeaux na putu kući u Englesku. Bila je predvidjela tu katastrofu s Lancasterom i namjerno je izbjegla dolazak ovamo, a kako se nije htjela izložiti riziku susreta s Francuzima krenula je najsjevernijom cestom. Zaobišla je Bordeaux i izabrala put preko Limogesa, ali tamo se sreća s engleskom vojskom koja je grad upravo spalila do temelja.

Lancaster je nudio svoju udvornost podjednako vješto kao što je mahao mačem. Ona ne smije žuriti kući u Bowland, inzistirao je ljubazno — održat će se novogodišnji turnir — ona mora doći u Bordeaux i iskazati mu čast svojom prisutnošću na proslavi. Njegov otac, kralj, sluša njegove riječi, rekao joj je uz svoj elegantan gladan osmijeh. Napisat će joj preporuku i reći da se princezi Melanthe smjesta i bez predrasuda vrate njezina naslijeđena imanja u Engleskoj. Nije bilo potrebno reći da je jednako tako mogao, ako bi poželio, ugroziti njezine izgleda kod kralja Edwarda.

I zato je bila tu. A Lancaster je nastavljao sa svojom fatalnom odlukom, udvarao joj se dok su posluživali perad i ribu, a potom i crveno meso. Ubojica joj je nestao iz vida, a onda ga je ponovo ugledala, ovaj put još bliže.

Približavao se odlučan trenutak. Lancaster će je zamoliti za znak naklonosti* koji će sutra nositi na turniru. Već joj je rekao da će sudjelovati na natjecanju. I on će je, dao Bog da bude obješen,

* Dame su na turniru iskazivale naklonost tako što su odabranim vitezovima davale vrpce ili rupčice, koje su oni nosili tijekom dvoboja i time izražavali svoju odanost. (nap. prev.)

na ovom javnom mjestu zamoliti za neki znamen njezine pažnje i prisiliti je da mu pred svima odgovori.

Nije to mogla izbjeći i nije se ni nadala da on to neće učiniti. Njegove namjere prema njoj bile su vidljive u svakom njegovom komplimentu i pogledu upućenom iskosa. Pomislila je da bi se mogla onesvijestiti i povući na počinak, ali to bi samo sve odgodilo za sutra — još jedna noć na oprezu od ubojice — i potaknulo novi val brižnosti kod vojvode. Osim toga, princeza Melanthe nije imala naviku padati u nesvijest. To bi bila slabost. Melanthe nije htjela pokazati slabost.

Na kraju će joj Lancaster postati moćan neprijatelj, njegovi će se posjedi graničiti s njezinima u ogorčenju umjesto u prijateljstvu. Čovjek poput njega neće tako brzo zaboraviti ženu koja ga je javno odbila. Među tim sjevernjacima viteštvo i čast značili su sve... ali morala je ubojici pokazati da neće uzeti vojvodu, i to mu mora pokazati brzo i jasno.

Trpjela je Lancasterovo udvaranje koje je postajalo sve izravnije. Počela ga je ohrabrivati, iako mu nije trebalo njezino poticanje da se dovede do poniženja. Bila je ljuta na njega, ali smiješila se. Žalila ga je, ali ipak se smiješila, beščutna, smijala se njegovim šalama, hvalila njegov svečani banket. Lancastera sada nije vodila nikakva slatka zaljubljenost već ambicija i muška požuda. Ona ga nije mogla spasiti ne spasi li se sam.

Stiglo je i drugo jelo. Dok su pred njima rezali pozlaćenog labuda, vojvoda je već bio malo opijen vinom i uspjehom. Iz obilja dekoracija na pladnju čupnuo je delikatesu u obliku ružina pupoljka i ponudio joj je s pogledom u kojem je bilo više ljubavi nego strasti. Melanthe prihvati iz njegove ruke ušćereni badem. Gledala ga je kako joj se nježno smiješi i osjetila tračak žaljenja zbog njegove vitke, pristale figure — o kojoj su žene maštale — zbog stvari koje je čula o njemu, zbog ljubavi koju je još uvijek gajio prema svojoj prvoj ženi, zbog svega što se ni sada ni nikada ne može dogoditi između nje i tog čovjeka.

U zamjenu za njezin život — njegov ponos. Melanthe se činilo da je to poštena pogodba.

Dok je Lancaster rukama stavljao jelo na njihov zajednički drveni pladanj, krajičkom oka ugledala je u mnoštvu ispod podija vitku figuru u plavo-žutim uskim hlačama. Allegreto Navona vrz-mao se u dnu dvorane, pokraj velikog ognjišta, kosa mu je bila crna i sjajna, gotovo se stapala s oblicima i likovima na golemoj tapiseriji na zidu iza njega. Mladić je gledao prema podiju. Dok je Melanthe prihvaćala zalogaje koje joj je vojvoda nudio, Allegreto joj se izravno nasmiješio.

Bio je to onaj njegov sladak samozadovoljan osmijeh; šarmantan i lukav. Načas se zagledala u njega.

Nešto mu je pošlo za rukom. Brzo je opet pogledom potražila ubojicu odjevenog u njezinu zeleno-srebrnu livreju — eno ga tamo, jedan od pasa čuvara obitelji Riata za kojeg je bila sigurna što radi, još je bio pod nadzorom, još je samo promatrao iz daljine — Allegreto ga nije ubio ni protjerao. Što nije značilo da mladić nije na neki drugi način okrvavio ruke.

Razdirali su je bijes i olakšanje. Imala je sporazum s obitelji Riata. Unatoč neprekidnoj prijetnji nadziratelja koje su joj postavili, nije željela da se ugasi nijedan život pripadnika Riate, ne sada. Ali to nije mogla reći sinu kuće Navona. Kad bi se dogodilo ubojstvo usred ove svečane večere, među njezinom pratnjom... bila bi to uvreda; došlo bi do nereda; ovdje se stvari nisu obavljale kao u Italiji, ali ona to nije mogla objasniti Allecretu.

Uputila mu je tek kratak pogled, ali zadovoljstvo što ga vidi zadržala je za sebe. On je napravio grimasu lažnog razočaranja, a onda podignuo bradu u nečujnom veselju. Dvojica slugu prošla su pokraj njega noseći goleme pladnjeve. Kad su prošli, njega više nije bilo.

Oglasile su se trube.

Melanthe se prene i podigne pogled. Nisu mogli već sada najavljivati posljednji slijed obroka. Usred žamora glasova i jela začuli su se povici muškaraca izvan dvorane. Ruka joj se instinktivno spustila do bodeža dok su od zidova odzvanjale metalne potkove kopita. Ljudi su ostali bez daha; poslužitelji su pobjegli kroz velika ulazna vrata, a s pladnjeva su im popadali slatkiši i kolači. Melanthe uhvati Gryngoletinu vodilicu.

U dvoranu naglo uđe prikaza. Vitez u zelenom oklopu na zelenom konju preskočio je stube, galopirao je središnjim prolazom, a zvuk kopita naglo se prigušio na prostirkama od rogoza pa se činilo da konj i jahač lete iznad zemlje dok su dame vrištale, a psi se sakrili ispod stolova.

Ništa mu nije zapriječilo pristup povišenom podiju. Nijedan vitez nije ustao da obrani svojega gospodara. Melanthe primijeti da je samo ona na nogama i čvrsto drži svoj mali bodež dok se Gryngolet nakostriješila i uznemirena raširila krila.

Konj je došao do podija, okrenuo se i napola propeo, pokazujući smaragdna kopita i zelene noge, a zavojit srebrni rog na čelu stršao mu je u zrak. Spletenu griva lebdjela mu je poput obojene svile dok se svjetlo zeleno odražavalo s njegova ulaštenog oklopa. Srebrna zvonca zveckala su i cilikala s ulara i ukrasnog konjskog plašta. Na vrhu vitezove zatvorene kacige vijorila se kresta od zelenog perja. Pri dnu je bilo zavezano srebrnom uzicom i ukrašeno smaragdnom koji ju je zabljesnuo sjajem prije nego što se konj potpuno umirio.

Vitez je bio u istoj ravnini s njom, oči su mu u prorezu vizira bile crne, gotovo zastrašujuće neljudske, što je predstavljalo duh i moć takvih kakav je on. Ratni konj teško je disao, a činilo se i jahač. Držao je uzde rukama u zelenim rukavicama ukrašenim srebrom, a na štitu je imao grb sokola s kapićom na glavi, srebrnog na zelenoj podlozi. Ogrtač mu je bio obrubljen skupocjenim hermelinom, a konjski je plašt bio izvezen vretencima, cvijećem i pticama, sve u srebru na zelenome.

Melanthe malo opusti ruku na bodežu kad je shvatila da to nije neposredni napad. Odjedanput se osjetila izloženom jer je samo ona stajala, ali bilo je prekasno da sjedne i sakrije reakciju. Svi su zurili i nakon prvog iznenađenja činilo se da nitko nije uznemiren. Krajičkom oka vidjela je da se vojvoda ceri od uha do uha.

»Gospo«, reče Lancaster u potpunom tišini dvorane. »Stigao je vaš jednorog.«

»Marijo, majko Božja«, reče Melanthe. »Tako je.«

»Gospodarice.« Ispod kacige vitezov je glas zvučao šuplje i oštro. Naklonio se u sedlu. Konj je plesao. »Časni gospodaru.«

»Vjerni i dragi viteže.« Vojvoda mu je kimnuo lijenim pokretom glave. »Gospo, zovemo ga zeleni vitez koji jaše vašeg jednoroga. Bojim se da nam neće udovoljiti i reći nam svoje pravo ime.«

»Moj gospodaru«, reče vitez. »Zakleo sam se.«

»Da, sjećam se. Sve dok se ne pokažeš dostojnim, zar ne? Podigni barem vizir, viteže. Kaciga plaši dame, kao što možeš vidjeti.« Lagano je rukom pokazao na Melanthe.

Zeleni vitez je oklijevao. Zatim je zgrabio kacigu i skinuo je s glave. Perje je zalepršalo dok ju je stavljao ispod ruke. Melanthe primijeti smaragd koji mu je ukrašavao perjanicu i pogleda mu u lice.

Ali on je potpuno spustio pogled i zagledao se u neku točku ispod stola kod Lancasterovih nogu, pokazujući uglavnom kratko podiššanu crnu raskuštranu kosu. Bio je čisto obrijan, snažne čeljusti i oštih crta lica, koje je ogrubjelo od sunca i bitaka na način koji se razlikovao od muškaraca na koje je navikla — način koji je podrazumijevao vojne pohode i *chevauchée**, život viteza na otvorenome za razliku od nekog mizernog *duelluma* s nadmudrivanjem i bodežima. Melanthe je imala trajno poštovanje za svaku vrst nasilja; ova vrsta je čak predstavljala izvjesnu novost. Čovjek je mogao cijeniti teoriju plemenitog viteštva... čovjek se mogao i nasmiješiti tome da muškarac ne želi odati svoje ime dok se ne pokaže dostojnim.

Osjetila je potrebu da se osmjehne, ali slijedila je glavno pravilo svojeg postojanja i nije to učinila. Da je maloprije slijedila taj princip i potisnula instinkt, ne bi sada stajala ovako glupo pred svima, pokazujući da je jedino na nju djelovao senzacionalan ulazak viteza.

»Željeli ste jednoroga i dajem vam ga«, reče Lancaster dobro raspoložen. »Životinja vam je na raspolaganju, princezo.«

Vitez malo digne glavu. Lice mu je bilo nepomično. Blagi osjećaj da je tu nešto važno probudio se u Melanthe, prolazna misao koju nije mogla uhvatiti. On je doista bio pristao muškarac, visok na konju, snažnih udova, s licem koje je bilo kombinacija

* Taktika srednjovjekovnog ratovanja kada bi se prije vojnih pothvata spalio i opljačkao teritorij da se tako oslabi protivnik. (nap. prev.)

ljepote i grubosti i koje je tjeralo dame da uzdišu, a elegantnije dvorane na zajedljive primjedbe o vulgarnosti. Raspon izraza na licima ljudi iza njega bio je silno zanimljiv za Melanthe — a ništa manje intrigantno bilo je i napeto lice zelenog viteza. Nešto na njemu govorilo je o krajnostima, neka emocija mnogo intenzivnija od puke glume pred jednom damom na svečanoj večeri.

»Što ćete poželjeti, moja gospo?« upita Lancaster. »Hoćete li ga poslati u lov na zmajeve?«

Vitez na tren pogleda Melanthe, zatim u stranu kao da se prenuo kad su im se oči srele. Konj mu se nestrpljivo pomicao, a obojena kopita lupkala su po prostirkama od ispletenog rogoza. Zvončići su zvonili. Naglim pokretom on strgne rukavicu s ruke i baci je na pod pred okupljenima. »Izazov!« poviče on. Okrenuo se u sedlu, preletio pogledom preko dvorane i uzdignuo se u stremenima. »Za čast moje gospe sutra ću se boriti sa svima koji žele!«

Pokraj nje Lancaster se ukočio. Ustao je. »Ne, gospodine«, odrješito reče on. »Nije na vama da branite Njezinu Visost!«

Vitez je ignorirao svojega gospodara. »Je li ovo dvor Crnoga princa i Lancastera?« poviče on bijesno. »Tko će se boriti sa mnom za čast moje gospe?«

Glas mu je odjekivao u tišini zaprepaštenja koja je zavlдалa dvoranom. Zurili su u njega kao da je izgubio razum. Ali Melanthe je iznenada shvatila. *To* je bio uzrok Allegretova veselog zadovoljstva — on joj je stvorio ovu priliku.

»Prestani s glupostima!« zareži Lancaster tiho. »To ti ne ide u prilog, gospodine!«

Zeleni je vitez odustao od podložnog poštovanja. Naglo je pogledao Melanthe i opet u stranu. Sjahao je i uz zveckanje pločica oklopa spustio se pred njom na koljeno. »Moja gospo!« Preko ruba stola vidjela je kako je položio голу ruku na srce i dalje pod pazuhom držeći kacigu s perjem. »Od srca vas molim, učinite mi to zadovoljstvo — dajte mi nešto kao dar, što bih sutra mogao nositi kao dragocjen trofej i braniti od svih pridošlica.«

»Nećeš tako!« izjavi vojvoda povišenim glasom. »Ja ću nositi znamen Njezine Visosti, ti drski nitkove!«

Melanthe iskoristi trenutak. Hladno ga je pogledala. »Zaista to mislite, moj gospodar?« reče ona tiho.

Lancaster je pogleda, a lice mu je postajalo sve crvenije. »Ja...« Čeljust mu se zategnula. »Stojim vam na raspolaganju, ako ćete mi iskazati čast«, reče on ukočeno.

Melanthe mu se osmjehne. Uхватила je Gryngoletine kožnate nogavice od mekane bijele teleće kože i skinula ih sokolici s nogu, a onda provukla bodež unutra da ih razdvoji od kožne uzice sa zvončićem. Gryngoletini prsteni zanjihali su se s krajeva uzica — dva srebrna prstena ukrašena smaragdima i dijamantima, s ugraviranim Melanthinim imenom. Stavila je zvončice iz Milana na kožne nogavice, zavezavši ih tako da su melodiozno zvonili — jedan ton vrlo visok, a jedan nizak — u bogatom suglasju koje nije bilo nalik ničemu na nebu ni na zemlji.

Lancaster ju je promatrao. I ona njemu uputi dug znakovit pogled, a onda se opet okrene vitezu koji je još klečao pred njom.

»Zeleni viteže«, izjavi ona »najdragocjeniju stvar koju imam ovdje na zemlji, dajem tebi na čuvanje, da sutra braniš mene i moju čast.«

Lagano je bacila kožne vezice s draguljima i zvončićima pred njega na rogožinu.

»Izazivam ga na borbu!« odmah poviče Lancaster.

»I ja, u ime svojeg gospodara!« Jedan muškarac ustane iza njega na podiju.

»I ja!« Pridružila su im se još dvojica, a onda četvorica. Vitezovi su stajali u dvorani i izvikivali izazove sve dok stropne grede nisu počele odjekivati.

»Dosta!« Lancaster podigne ruku. »Dogovorit ćemo se tko će se boriti.« Bijesno je pogledao dolje prema zelenom vitezu. »Ustani, ti drski momče.«

Vitez se uspravi, a pogled je opet uperio nadolje. Primijetila je da je dovoljno pribran te je, dok je još klečao, s poda podignuo svoju rukavicu i vezice za sokola — nije bio baš praznoglav. Samo Bog zna kako mu je Allegreto zaprijetio ili ga nagovorio da se upusti u ovo.

Vitez je stajao kamena pogleda usmjerenog na gospodareva stopala, dok mu je svjetlost na svijetlozelenu oklopu oblikovala isklesane obrise ramena, stvarajući srebrne polumjesece na pločicama oklopa na rukama. Lancaster je jedva obuzdavao da bijes na licu.

»Vrlo lijep jednorog«, reče ona zabavljajući se. »Moj je gospodar vrlo ljubazan kad mi ga je prepustio u službu.«

Lancaster je donekle uspio kontrolirati emocije. Poklonio joj se i nasmiješio osmijehom koji nije baš sakrio mrku stisnutu čeljust. »Dao bih i život da vam osobno služim, moja gospo. Ali sada mi je čast što ću u sutrašnjem dvoboju moći osvojiti vaše poštovanje, protiv ovog čovjeka za kojega sam mislio da mi se iskreno zakleo na vjernost.«

Zeleni vitez podigne pogled, a na licu mu se vidjela fascinirajuća igra čežnje i ponosa, ukroćene čudi. »Moj dragi grofe, želio bih vam ugoditi iz dna srca, ali moja mi gospa zapovijeda.«

»Huljo, pripisuješ si previše zasluga!«

Vitez brzo pogleda Melanthe; oči su mu bile zelene kao i oklop, sada ljudske jer ih nije skrivao čelik ni mrak. U pogledu mu se vidjelo otvoreno nezadovoljstvo zbog prkošenja svojem princu — pogledao je nju nadajući se da će ga razriješiti, tražeći da ga oslobodi onoga što je učinio.

Ali ona mu je to uskratila. Njezin je odgovor bila nepopustljiva šutnja.

Vitez je pognuo glavu. Vidjela je kako su mu se zategnuli mišići na vratu. »Zapovijeda li mi moj gospodar da udovoljim njemu prije nego gospi?« upita on tiho.

Bio je to uzaludan pokušaj, jedva nešto više od usiljenog šapata. Bez Melantheine izravne molbe, Lancaster se nije želio povući — nije mogao, ne sada, kad se pristao boriti.

»Ne znam odakle ti ta zamisao da bi se Njezina Visost ponizila i bila gospodarica takvome kao što si ti!« obrecne se Lancaster.

»Možda od mene«, promrmlja Melanthe.

Mrzovoljno, vojvoda joj se lagano pokloni. »Vaša želja je i moja«, reče on kruto. »Naravno, i moja zapovijed. Ovaj će čovjek

sutra jahati za vas, gospo, protiv mene i svih koji su ga izazvali zbog vaše naklonosti.«

Zeleni vitez podigne prema Melanthe oči pune zlovolje. Držeći Gryngolet na zapešću, ignorirajući Lancastera, ona uputi svojem novom šampionu kratak osmijeh i klecne koljenima spustivši se u ironičan naklon. »Radujem se tom spektaklu. Idite sada i odmorite se, zeleni viteže. Posjetite me u mojim odajama kada završi večera.«

»Nagradio vas Bog, gospo«, promrmlja on mehanički i ustane. Laganim pokretom zbog kojeg se činilo da oklop i nije baš težak, on je opet uzjahao, okrenuo konja i natjerao ga u galop. Stražari na vratima razmaknu se pred njim i on izađe iz dvorane uz jeku kopita i zvončića.

NARAVNO DA GA SE NIJE SJEĆALA.

Ruck prelomi komad bijela kruha i prospe još više mrvica po golim grudima, zbog čega je nijemi Pierre rukom pokazao na njega i brzo ga obrisao. Ali nije bilo vremena da se sjedne za stol i jede kako je želio njegov paž slomljenih leđa. Njegova dama — njegova gospodarica, najdraža kraljica njegova srca — pozvala ga je odmah poslije večere; kad je odveo Hawka u staju, spremio svoj i njegov oklop, požurio Pierrea, i dovoljno gnjavio, a na kraju usred svečanog banketa i potkupio četvrtog slugu da mu pripremi kupku, napokon je čuo visoke tonove truba koje su najavljivale grofovo povlačenje iz dvorane.

U grlu je stalno osjećao neku omamljujuću mučninu. Suhi kruh kao da ga je gušio. Bilo je gotovo previše fantastično da bi se moglo povjerovati kako je to doista ona; da je bila tu. On nikada nije takvo što očekivao. Jedva da je znao kako prihvatiti tu činjenicu ili ono što je upravo učinio za nju.

Kriste, kakvo je bilo Lancasterovo lice, ali Ruck nije mogao ni misliti na to.

»Požuri!« Odgurnuo je Pierreovu ruku dok mu je ovaj pokušao s lica obrisati sapun za brijanje. U to vrijeme bilo je nemoguće pozvati brijača. »Daj mi hlače.« Zgrabio je ručnik i obrisao se, a

onda brzo dokrajčio kruh prije nego što je Pierre imao za njega spremne zelene hlače.

Mislio je da ga se ona ne sjeća. To mu se motalo po glavi. Ali prema riječima njezina mladog sluge u žuto-plavom odijelu, poslala mu je zapovijed da izazove sve na dvoboj boreći se u njezino ime. U dvorani ga je gledala onim hladnim autoritetom... kao da je znala da se zakleo njoj služiti — kao da je to očekivala. Spopala ga je divlja misao da je znala sve o njemu što se moglo znati još od onoga dana kada ju je prvi put vidio, da joj je bio poznat svaki njegov pokret u posljednjih trinaest godina. A one njezine oči, za Boga miloga!

Bila je tu. I doista, činilo mu se to više kao udarac u želudac nego blagodat.

Dah mu se zamaglio od hladnoće kad je zagrizao u jabuku. Držeći voće zubima navukao je zelene hlače preko donjeg rublja. Nekoliko muškaraca izašlo je iz velike dvorane da se olakšaju i prošli su pokraj otvorenih vrata spremišta za pivo kamo su sluge nevoljko dovukle kadu za Rucka.

»La la! Vidiš li, Christine« reče ženski glas. »Nije zelen po cijelome tijelu!«

Ruck podigne pogled s hlača koje je zakopčavao i primijeti dvije dame naslonjene na vrata. Nijednu nije poznao. Ispustio je jabuku iz usta i uhvatio je u ruku. Dok se saginjao, zgrabio je ogrtač iz Pierreovih ruku i prebacio ga preko golih ramena. »Običan muškarac, gospo.«

Crnokosa se zahioće. Ona druga, koja je ranije progovorila, bila je plavokosa, ljepuška i znala je to; prišla mu je dok se za njom vijorila sjajna šarena halja. »Tvoje tijelo govori da lažeš, gospodine. Neobično si snažan i ugodan oku.« Smiješeći se prošla mu je lagano prstom od dna vrata nadolje prema grudima. »I ne-uočljivo hrabar kad si objavio onaj izazov na borbu.«

Lagano ju je uhvatio za ruku i odmaknuo od sebe. »Zbog časti Njezine Visosti«, reče on bezizražajno.

Osmijeh joj se raširi licem. »Kakva divlja hrabrost«, promrmlja ona i podigne usne na poljubac. »Mnogo smo čuli o tvojoj okrutnosti na bojnopolju. Ostani malo i pričaj nam o tome.«

Pogledao je njezine ponuđene usne, blago zaobljene u smiješku. »Za milost Božju, dovodiš me u napast da tratim vrijeme, ali ne mogu.« Podignuo je jabuku, pomilovao joj ružičast gladak obraz i pritisnuo joj voće u dlan, odmaknuvši je od sebe. »Primi ovo i znat ću da sam podijelio slatkiš s otmjenom damom.«

Licem joj preleti sjena razdraženosti. Ali odmaknula se korak i bijelim zubima zagrizla hrskavu jabuku. »Princeza Melanthe«, reče ona prpošno. »Poznajesh li je?«

»Poznajem«, reče on.

»Ah. Onda znaš i to da od nje ne treba primati nikakve ljubavne jabuke. Otrovala je vlastitoga muža.«

Ruck se ukoči. »Gospo, bilo bi bolje da ti jezik govori istinu.«

»Ah, ali govorim istinu.« Liznula je kapljicu soka iz jabuke. »Pitaj bilo koga. Čak su joj i sudili zbog toga.«

Namrštio se na tren, a onda ispružio ruku prema Pierreu da mu doda tuniku. Njegov je paž uhvatio ogrtač koji je Ruck zbacio sa sebe i prebacio mu zelenu vunenu tkaninu preko glave. Vani se okupilo još nekoliko plemkinja.

»Ona je čarobnica«, reče njegova plavokosa izazivačica i pogleda ostale. »Zar nije?«

»Onaj sokol«, javi se druga. »Ta je ptica njezin demon pomoćnik. Nikad nije letjela po dnevnom svjetlu.«

»Začarala je suca da je oslobodi...«

»Uzela je vlastitog brata za ljubavnika...«

»Da, i ubila ga onim bodežom koji nosi za pojasom; dok je bio gost u kući njezina muža.«

»A sada se sprema uživati u njegovu pravu prvorodstva! Ali nijedan je kršćanski vitez neće otpratiti tamo, zbog straha za svoju dušu.«

»Ne«, prigovori im Ruck. »Ona je princeza.«

»Vještica! *Sir* Jean će ti reći!« Ženske ruke pogurnule su viteza naprijed s mjesta gdje je stajao na rubu skupine, pokušavajući se udvarati jednoj od plemkinja.

Pierre pomogne Rucku navući kaput i zagladi mu srebrnu tkaninu. Ruck je stao i okrenuo se drugom muškarcu, čvrsto stisnute čeljusti. »Pripazi«, reče on. »Žensko brbljanje ništa ne znači. *Sir*, u ime dame kojoj sam se zakleo, neću tvoje riječi olako uzeti.«

»Zakleo si joj se?« upita plavokosa i odmakne se korak unatrag.

»Da. Ja sam njezin čovjek.«

»Za turnir«, reče drugi vitez. »Moj gospodar, vojvoda, neće to više trpjeti.« Lukavo se nacerio Rucku. »Bio je to odvažan potez. On je sada ljut, ali cijenit će te budeš li mu sutra omogućio da se iskaže u najboljem svjetlu.«

»Ja sam njezin čovjek«, ponovi Ruck.

Sir Jean ga pogleda. »Ne, ne misliš valjda biti ozbiljan u tome?«

Ruck se zagleda u njega, oči u oči, ne otkrivajući ništa u pogledu. »Dao sam joj riječ. Iskazala mi je čast i dala svoj dar. Borim se za princezu Melanthe.«

Gledatelji su se počeli razilaziti, povlačiti bacajući poglede postrance i mrmljajući. Ruck prebaci plašt preko ramena i pričvrsti ga srebrnim brošem. Kad je podignuo pogled, on i Pierre bili su sami u spremištu za pivo.

Nijemi paž znakovito podigne obrve. Porinuo je ruke u pregaču tražeći nešto, a onda je izvukao amajliju u kožnoj vrećici.

»Ona nije vještica«, odreže Ruck.

Pierre se prekriži, a onda poput svećenika blagoslovi amulet.

»Proklet bio! *Ona je moja gospa!*«

Pierre pogne glavu i klekne u naklon. Zakolutao je očima, odmahnuo glavom i spremio zub sveca.